
Årsmelding 2023

Numedalslågen forvaltningslag

Styrets sammensetning og arbeid

Styret har bestått av følgende personer: Geir Jespersen (styreleder), Bjørn Ruberg, Andreas Holm Kvalevåg, Erling Olav Tvedten og Ole Bjørn Bårnes. Styret har i 2023 hatt både fysiske møter og nettmøter. For øvrig har styresaker blitt behandlet pr telefon og e-post. Styret har hatt møter med blant annet Statsforvalter og Elveguiden, og flere styremedlemmer deltok på en samling arrangert av Norske Lakseelver.

Styret har arbeidet mye med organisasjonen i 2023. Det har vært behov for å oppdatere medlemslister med tilhørende kontaktinformasjon, for uten et solid informasjonsgrunnlag vil beregning av andeler m.m. bli upresist. Vi opplever at mange medlemmer ikke sier fra om overdragelser av rettigheter, slik de er forpliktet til etter reglementet.

I arbeidet med innhenting og oppdatering av informasjon blant medlemmene har styret i stor grad ønsket å involverte vararepresentanter. Ikke alle har kunnet bidra, men de som har deltatt har vært til særdeles stor hjelp i dette arbeidet.

Mot slutten av 2023 ble det gjort innbrudd i klekkeriet på Grini. Dette medførte ekstra og uforutsette utgifter, men samtidig avklarte hendelsen roller og ansvar rundt eiendom og oppgaver.

Fisket i Numedalslågen 2023

Fiskesesongen 2023 var preget av en tørr forsommer og store nedbørsmengder i juli og august. Sesongen startet bra, men høy vannføring gjorde det vanskelig å utøve sportsfiske i andre halvdel av sesongen. Dette gjorde merkbart utslag for sportsfisket i øvre del. Til tross for redusert aktivitet i øvre del endte sesongen opp med totalfangst på rett over 17 tonn, 20% mer enn i 2022.

Ut fra kjent toårig syklus forventet vi mye pukkellaks i 2023, men dette slo heldigvis ikke til. Kun én pukkellaks ble registrert, denne ble fanget nedenfor Holmfoss.

Tabellen under viser fangst fordelt på vektklasser:

	Antall	% (antall)	Vekt (kg)	% (antall)
0-3 kg	986	27,22%	1688,82	9,92%
3-7 kg	2053	56,67%	10294,71	60,48%
7 kg og over	584	16,12%	5037,85	29,60%
	3623		17021,38	

Tabellen under viser fangst fordelt på art:

	Antall	% (antall)	Vekt (kg)	% (vekt)
Laks	3518	97,10%	16883,93	99,19%
Sjørørret	93	2,57%	114,95	0,68%
Brunørret	3	0,08%	2,2	0,01%
Oppdrettslaks	3	0,08%	12,4	0,07%
Regnbueørret / oppdrett	2	0,06%	4,9	0,03%
Abbor	2	0,06%	0,7	0,00%
Ål	1	0,03%	0,5	0,00%
Pukkellaks	1	0,03%	1,8	0,01%
Regnbueørret	0	0,00%	0	0,00%
	3623		17021,38	

Tabellen under viser fangst fordelt på fangstredskap:

	Antall	% av ant.	Vekt (kg)	% av vekt
Drivgarn	13	0,36%	78	0,46%
Dupp og flue	3	0,08%	16,5	0,10%
Flue	344	9,49%	1593,38	9,36%
Flue og søkke	94	2,59%	464,31	2,73%
Flåte	1066	29,42%	4954,36	29,11%
Gip	82	2,26%	451,1	2,65%
Mark	844	23,30%	3741,58	21,98%
Mælkast	9	0,25%	45,8	0,27%
Reke	600	16,56%	2729,34	16,03%
Sluk	236	6,51%	1165,41	6,85%
Spinner	62	1,71%	262,35	1,54%
Teine	113	3,12%	679,1	3,99%
Wobblers	152	4,20%	812,85	4,78%
Annet	5	0,14%	27,3	0,16%
	3623		17021,38	

Fangstrapportering

Vi har fra 2011 og til og med sesongen 2022 benyttet et nettbasert fangstrapporteringssystem («laksebørsen») levert av Lågens framtid, dette har fungert svært godt. Leverandør varslet at løsningen ville tas ut av drift etter endt sesong i 2022, og forvaltningslagets styre jobbet med å kartlegge tilbud slik at en ny løsning kom på plass før fiskesesongen 2023. Valget falt på Elveguiden. Alle historiske data fra laksebørsen ble hentet ut før løsningen ble stengt, og disse ble importert til ny løsning for å fortsatt kunne se historikk.

Som forventet ble det litt støy rundt innføring av nytt rapporteringssystem, men generelt virker det som alle er greit fornøyd med Elveguiden. Blant tilbakemeldingene fra brukere og valdansvarlige er et ønske om å kunne begrense hvem som kan rapportere på et vald, dette ønsket er viderefremidlet til Elveguiden som er ansvarlig for videre utvikling av løsningen.

Vi opplever at det fins god forståelse for at korrekt rapportering er viktig for forvaltningen av elva.

Drivgarnsfiske

Det kom i 2023 inn 4 søknader:

- Skjærberglågen/Nordre Odberg
- Sundetfisket
- Sjulstad
- Holm-Gjone

Ved tilfeldig trekking foretatt av styret ble Sundetfisket og Nordre Odberg trukket ut til å gjennomføre drivgarnsfiske sesongen 2023.

Styret har i løpet av de siste årene opplevd at tildelt tillatelse gjennomføres med ulik grad av informasjon og tilrettelegging for besøkende. Hensikten med å tillate drivgarnsfiske er at kulturen og kunnskapen skal kunne holdes ved like men også oppleves og vises frem. Styret understreker derfor at rettighetshavere som får tildelt tillatelse må ta kravene om informasjon og tilrettelegging for publikum alvorlig. Kriteriene for å søke har derfor blitt innskjerpet noe, og styret vil fra og med 2024 i større grad vurdere søknadene før tildeling.

Midtsesongevaluering

Styret gjennomførte 14/7-23 midtsesongevaluering for Numedalslågen. Ved midtsesongevaluering av laksefisket gjøres en vurdering av hvor sannsynlig det er at man kommer til å nå gytebestandsmålet i inneværende sesong. Dette gjøres rent konkret ved at vi fyller inn fangstene i prognosemodellen utarbeidet av Norsk institutt for naturforskning (NINA), slik vi er pålagt av Miljødirektoratet. Modellen tar utgangspunkt i gjennomsnittlig fangstfordeling gjennom sesongen de senere årene, og resulterer i en prosentverdi hvor 100% tilsvarer oppnådd tilstrekkelig gytebestand.

På tidspunktet for midtsesongevaluering var det fanget mere laks totalt enn på tilsvarende tidspunkt i 2022. Det var ingen ting som indikerte at det var en spesielt tidlig eller sein oppgang i 2023, dermed antok modellen at Numedalslågen ville oppnå 263% av gytebestandsmålet.

RESULTAT	Tidlig år	Normalt år	Seint år
Forventet gytebestand ved sesongslutt	20049 kg	32322 kg	93895 kg
Avvik fra gytebestandsmålet	7754 kg	20026 kg	81600 kg
Forventet gytebestand som prosent av	163 %	263 %	764 %

Det eneste handlingsalternativet som åpner for utvidelse av fisketiden krever at VRLs modell anslår at forventet gytebestand blir 130% eller mer. Med 263 % gytebestandsmåloppnåelse vil vi etter endt sesong ha mer enn dobbelt så mye gytefisk i elva enn det som trengs for å oppnå tilfredsstillende produksjon av lakseyngel. Hvis oppgangen skulle vise seg å bli sein, viser beregningene at vi vil ha nesten åtte ganger mer gytefisk tilbake i elva enn det som trengs for å nå gytebestandsmålet. Selv hvis årets sesong skulle vurderes til å ha tidlig oppgang, gir modellen med god margin grunnlag for å kunne sette i verk det utvidende handlingsalternativet.

Styret vedtok derfor å innføre handlingsalternativ 4:

Bestemmelser om døgnkvote i sportsfisket og årskvoten for flåter og mælkast oppheves. Kulturhistoriske innretninger med 400 kg kvote får økt kvote til 600 kilo. En uke lenger fisketid. Siste fiskedag for stangfisket ned for Holmfoss 15. august og opp for Holmfoss blir siste fiskedag 31. august. Kulturhistorisk fiske t.o.m. uke 32.

Radiotelemetriundersøkelse - undersøkelse av beskatning

Innsamlingsfasen ble avsluttet i 2022. Det ble ikke bevilget midler til å samle mer grunnlagsdata. Prosjektet har satt av finansiering til analyse og rapportering av innsamlede data. Forskere på NINA bearbeider fremdeles grunnlagsmaterialet.

Styret har likevel fått tilgang til noen foreløpige resultater, og vi regner alle som positive for laksebestanden i Numedalslågen:

- 25,4% av laksen som går på Lågen blir fanget. Dette er en vesentlig lavere andel enn de 38% som ligger til grunn for midtsesongevalueringen fra VRL. Dette indikerer at laksebestanden er større enn hva som ligger til grunn for modeller og beregninger.
- 60% av laksen på Lågen passerer ikke Holmfoss, men gyter på nedsiden.
- Større andel enn forventet ankommer seint, etter fiskesesongen.
- Målingene og funnene fra telemetriprosjektet samsvarer med rapporteringen på laksebørsen. Med andre ord er det fortsatt grunn til å tro at tilnærmet all fanget fisk registreres.

Internettsider hos Norske Lakseelver

Arbeidet med å publisere informasjon om Numedalslågen på fellesløsningen til Norske Lakseelver pågår fortsatt, men fokus vil ligge på generell informasjon til allmennheten. Grunneiere og rettighetshavere kan få tilgang til å publisere informasjon om egne vald på nettsidene.

Informasjon til lagets medlemmer vil fortsatt være å finne på <https://www.lagenlaks.no/>.

Laksetrapp i Rimstadelva

Fritzøe skoger har for ca 100 år siden skutt ut en renne i fjellet for tømmerfløting, denne har skapt oppgangshinder i elva. Ca 3-5 km elv på oppsiden er blitt utilgjengelig særlig for gyting av sjøørret. Vi har fått kr 50.000 fra Miljødirektoratet til utredning av tiltak. Vannområdekoordinator i Numedalslågen har nå tatt ansvar for videre koordinering.

Arbeidsplan 2024 for Numedalslågen forvaltningslag

- **Videreføre dagens kultiveringspraksis** i samarbeid med Lardal jeger og fisk og Lågens framtid.
- **Informasjon.** For å gjennomføre en rasjonell informasjonsspredning til alle, vil aktuell medlemsinformasjon legges ut på lagets hjemmeside: <http://www.lagenlaks.no/>.
- **Ivareta rettighetshavernes interesser** ved høringer og øvrig kontakt med det offentlige.
- **Fangstrapportering.** Videreføre arbeidet med å registrere fangsten i Lågen. Fangstrapportene er det viktigste grunnlaget for regulering av fisket. Valdeiere som ikke registrerer fangster rapporteres til Statsforvalter. Miljødirektoratet skal da stenge disse strekningene for fiske påfølgende år. All fangst skal minimum rapporteres en gang i uken. Rettighetshaver er ansvarlig for å etablere tilstrekkelige systemer for innsamling av rapporter fra fiskere på sitt område.
- Fortsette arbeidet med å **samle inn skjellprøver** for bl.a. å overvåke innslaget av rømt oppdrettsfisk og oppvekstforhold i sjø. Det er viktig at forvaltningslaget viderefører dette, da vi har en av de lengste dataseriene i landet. Vi søker om penger fra Statsforvalter til dette arbeidet.
- **Delta i prosjektgruppen for beskatningsundersøkelsene**
- **Arbeide videre med fisketrapp i Rimstadelva**
- Arbeide videre med å **legge inn informasjon om Numedalslågen på Norske lakseelvers nettsider**
- **Foreta midtsesongevaluering** basert på rapportert fangst og eventuelt innføre innskrenkninger eller utvidelser i fisket basert på fangst pr 12/7 i h.t. forhåndsavtalte handlingsalternativer.

Handlingsalternativene avtalt med Statsforvalteren videreføres:

Handlingsalternativ 1: Mer enn 50 % under gytebestandsmålet:

Fisket stoppes.

Handlingsalternativ 2: Mer enn 40-50 % under gytebestandsmålet:

Innføring av årskvotet for sportsfiskere for resten av sesongen på 2 laks over 3 kilo (gjelder også Hagnessvassdraget). Når kvoten er full, skal fisket opphøre. I tillegg en uke innkorting i sportsfisket (siste fiskedag ned for Holmfoss blir 1. august og 17. august opp for Holmfoss). To uker innkorting i fisket med kulturhistoriske redskaper. Siste fiskeuke blir da uke 29.

Handlingsalternativ 3: 10-40 % under gytebestandsmålet:

Innføring av årskvote for sportsfiskere for resten av sesongen på 2 laks over 3 kilo (gjelder også Hagnesvassdraget). Når kvoten er full, skal fisket opphøre. En uke innkorting i fisket med kulturhistoriske redskaper. Siste fiskeuke blir da uke 30.

Handlingsalternativ 4: Mer enn 30% over gytebestandsmålet.

Bestemmelser om døgnavote i sportsfisket og årskvoten for flåter og mælkast oppheves.

Kulturhistoriske innretninger med 400 kg kvote får økt kvote til 600 kilo. En uke lenger fisketid. Siste fiskedag for stangfisket ned for Holmfoss 15. august og opp for Holmfoss blir siste fiskedag 31. august. Kulturhistorisk fiske t.o.m. uke 32.

Vedtatt handlingsalternativ vil bli offentliggjort på nettsidene våre.